

2010 квітень № 7 (194)

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ЧАСТИНА I

Заснований у лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:

серія КВ № 14441-3412ПР,

видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено
до переліку наукових фахових видань України
(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України від 24.09.09 №1-05/4

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 6 від 29 січня 2010 року)

Виходить 2 рази на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.,

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Бур'ян М. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор педагогічних наук, професор Горошкіна О. М.,

доктор сільськогосподарських наук, професор Конопля М. І.,

доктор філологічних наук, професор Синельникова Л. М.

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучаєва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Максименко Г. М.,

доктор педагогічних наук, професор Ротерс Т. Т.,

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чиж О. Н.

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ

до технічного оформлення статей

Редколегія „Вісника” приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, праве й лівє) — 3,8 см; верхній колонтитул — 1,25 см, нижній — 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2010.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13–14]. Бібліографія й при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова „Література” або після слів „Література і примітки” (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацом; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю заключають 3 анотації обсягом 3 – 4 рядки українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний)).

презентацій на лекційних заняттях художественного циклу, вимоги до структури, технічному оформленню і демонстрації презентацій.

Ключевые слова: комп'ютерні технології, лекційна презентація, мультимедійна презентація, вимоги до презентаціям.

Gavrilova Ljudmila. The usege of educational multimedia presentations during the lectures on artistic disciplines in pedagogical institute

The article gives the definition of teaching presentation as the means used in lecturing to apply visual methods of rendering theoretical issues. Being defined, lecture presentations are classified according to their aims, structural and functional features. Thorough analysis of up-to-date literature and Internet resources concerning problems of lecture presentation use allowed revealing basic requirements to lecture presentation preparatory work, the presentation structure, technical aspects of slide show use.

Key words: computer technologies, lecture presentation, multimedia presentation, lecture presentation requirements.

УДК 378:78

І. К. Глазунова

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УМОВАХ РЕЙТИНГОВО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

Глобалізаційні процеси, що відбуваються на теренах Європи та світу на початку третього тисячоліття, входження України до Болонської системи навчання вимагають переосмислення та розробки нових організаційних і методичних засад підготовки вчителів з урахуванням єдиних критеріїв і стандартів європейського освітнього простору.

Мистецька освіта покликана, передусім, сприяти розвитку гуманістичного ставлення особистості до навколишнього світу, посиленню міжкультурних зв'язків різних країн, збереженню національних художніх надбань.

Перед вищою мистецькою освітою стоїть важливе завдання – забезпечити перехід до рейтингово-модульної системи навчання, що є одною з умов входження національної системи освіти до спільної європейської системи навчання.

У цьому контексті особливого значення набуває проблема підготовки студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів, зокрема майбутніх учителів музики.

У науковій літературі останніх років висвітлюються різні аспекти підготовки майбутнього вчителя музики: культурологічний (Г. Падалка,

О. Рудницька, О. Щолокова, В. Шульгіна), дидактичний (Т. Рейзенкінд, О. Ростовський, Л. Хлебнікова), творчий (О. Отич, А. Козир та ін.). Різні дисертації присвячені висвітленню та розробці окремих напрямків фортепіанного навчання майбутніх учителів музики: формування виконавського та художнього мислення (Н. Мозгальова, О. Бурська), фахової компетентності (М. Михаськова, Ши Дзюнь-бо), розвиток творчої самореалізації (А. Зайцева та ін.).

Однак сучасні умови розвитку вищої, зокрема мистецької освіти, вимагають розробки нових підходів підготовки майбутніх учителів музики з урахуванням базових європейських освітніх стандартів. Тому особливості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в умовах рейтингово-модульної системи навчання є вкрай важливими і актуальними.

Мета статті полягає в розкритті можливостей застосування модульно-рейтингової системи навчання як умови для отримання оптимальних результатів у процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики.

Рейтингова система навчання – це не просто нова система контролю й оцінювання якості знань, навичок та вмінь студентів. Рейтингово-модульна система є комплексною системою, яка враховує не тільки результати процесу навчання (рейтинг з дисципліни, семестровий рейтинг, інтегральний рейтинг студента), а й інші складові діяльності студента: проведення наукових досліджень, підготовку наукових статей і доповідей на конференціях, участь у конкурсах тощо. В основі рейтингової системи оцінювання (далі РСО) лежить поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність за певний період навчання (семестр, навчальний рік, навчання за відповідною програмою підготовки). „Інтегровані навчальні плани та система РСО – це нова технологія навчання, яку можна розглядати як перший крок до впровадження кредитно-модульної системи, подібної до ECTS” [1, с. 26]. Нині у світовій системі вищої освіти використовують різноманітні системи залікових одиниць, наприклад:

- „ECTS (European Community Course Credit Transfer System) – європейська система;
- USCS (US Credit System) – американська система;
- CATS (Credit Accumulation and Transfer Scheme/System) – британська система” [1, с. 27].

З них ECTS найпоширеніша в Європі. Вона повною мірою забезпечує вимірювання та порівняння результатів навчання в разі переходу з одного вищого навчального закладу до іншого. При цьому вирішуються проблеми структурування навчальних планів вищих навчальних закладів різних країн з метою забезпечення їх сумісності, поліпшується академічна мобільність, забезпечується академічне визнання результатів навчання та документів про освіту.

Уже зараз в умовах педагогічного експерименту з упровадження кредитно-модульної системи навчання запроваджено інститут кураторів (розробників) навчальних модулів, створюються інформаційні ресурси для забезпечення мобільності студентів, інформаційно-довідкові сайти, бази даних, включаючи інформацію про навчальні плани за відповідними спеціальностями.

Кредитно-модульну систему в Україні розглядають не тільки як основу всіх ланок вищої освіти: базової, повної, післядипломної, перепідготовки та підвищення кваліфікації, у тому числі в системі дистанційного навчання (де її застосування найбільш ефективно, оскільки пов'язано зі специфічною системою контролю – тестуванням), а як і нову технологію організації навчального процесу, спрямовану на підвищення якості вищої освіти.

Рейтингово-модульна система навчання створює найкращі умови для диференційного підходу до розвитку особистісних якостей майбутнього вчителя музики, активізує вплив особистісно орієнтованих технологій навчання на якість та вдосконалення фахової підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю „Музичне мистецтво”.

Центром таких технологій вишівської освітньої системи є особистість студента. Саме рейтингово-модульна система навчання надає умови так організувати навчальний процес, що особистість студента стає центром вишівської освітньої системи. Значущість інструментально-виконавської підготовки в професійному становленні майбутнього вчителя музики на сучасному етапі розвитку суспільства – величезна. Ця підготовка полягає в єдності та взаємозв'язку педагогічного, організаційного й художньо-творчого процесів.

Застосування рейтингової системи оцінювання передбачає наявність педагогічних умов, які необхідні для підвищення ефективності інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики. До них ми віднесли: організацію діалогової взаємодії в навчально-виховному процесі, забезпечення психологічного комфорту для студента на заняттях з основного музичного інструмента, диференційний підхід до особистості майбутнього вчителя музики, створення можливостей для художньо-творчої самореалізації, самовдосконалення, саморозвитку студентів у процесі інструментально-виконавської підготовки.

На наш погляд, доцільно розглядати різні рівні навчальних музичних дисциплін, які складають „ядро” підготовки фахівця. Залежно від освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки можна вивчати дисципліну за базовим рівнем (бакалавр), за рівнем підвищеної складності (магістр), за рівнем спеціалізації (аспірант). Тому в рейтингово-модульній системі навчання пропонується поглибити поняття кредиту, увівши його різні рівні.

Система ECTS поглиблює поняття кредиту з урахуванням рівнів та типів навчальних дисциплін. Розрізняються такі рівні:

- „базовий рівень (вступ до курсу);

- середній рівень (спрямований на поглиблення базових знань);
- рівень підвищеної складності (спрямований на подальше розширення досвіду);
- рівень спеціалізації (спрямований на розвиток знань та вмінь у певній галузі)” [2, с. 67].

Визначаються такі типи навчальних дисциплін:

- „базові дисципліни (основна частина програм за спеціальністю);
- допоміжні дисципліни (спрямовані на підтримку базових дисциплін);
- додаткові дисципліни (курси за вибором та факультативи)” [Там само].

„Модульна навчальна технологія передбачає заміну семестрового екзаменаційного контролю модульним (за станом засвоєння логічно завершених частин навчального матеріалу), організацію засвоєння визначених знань з дотриманням психолого-педагогічних (педагогічні умови) і кібернетичних вимог” [3, с. 2 – 4]. Якщо кредитна частина навчальної системи забезпечує їй відкритість, прозорість, гнучкість і демократичність, то модульність – створює студентам найбільш сприятливе поле для успішного й вчасного засвоєння обраних навчальних дисциплін у кредитних вимірах.

До якого рівня та типу навчальних дисциплін при різній кваліфікації та спеціалізації студентів належить інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музики – це питання треба обов’язково враховувати при змістовній наповненості модулів.

У запровадженому в Україні експерименті, у якому беруть участь 59 вищих навчальних закладів (у тому числі НПУ ім. М. Драгоманова), кредити розглядають як своєрідну „ціну” дисципліни, і чим ближче її зміст до суті спеціальності, яку має набути випускник, тим вище її „вартість”. Програма підготовки спеціалістів і магістрів за спеціальностями в таких галузях знань, як освіта, культура й мистецтво розрахована на 1 рік (магістри 1,5 року навчання) і містить 60 кредитів (2160 год.).

За змістом програма підготовки спеціаліста передбачає в основному професійно-практичну підготовку. На навчання за певною спеціалізацією або індивідуальну підготовку на замовлення підприємств та організацій може відводитися 5 – 7 кредитів за рахунок спеціальних дисциплін або дисциплін вільного вибору студентів.

Програма підготовки магістра передбачає поглиблену гуманітарну, фундаментальну, спеціальну та науково-практичну підготовку. Освітній модуль програми підготовки магістра спрямований на формування інноваційної складової професійної діяльності, фундаментальність і сучасний рівень знань у відповідній галузі науки, засвоєння знань і вмінь щодо проведення наукових досліджень.

Програма бакалавра складається зі стандартизованої складової (224 кредити) та варіативної частини, з якої студенти повинні набрати 21 кредит з пропонованого переліку вибіркових дисциплін.

Тому „вартість” кредиту успішної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики спеціальності „Церковний спів” і спеціальності „Художня культура”, чи „Практична психологія”, чи „Хореографія” – повинні відрізнятись (як дисципліна за різним змістом до суті спеціальності).

Щодо змістовної наповненості самих модулів, то, на нашу думку, треба обов’язково враховувати майбутню спеціалізацію студентів. Це стосується як змістовної наповненості модулів, так і строків та кількості їх проведення. Тільки тоді дійсно можна говорити про гуманізацію, демократизацію та розвиток особистості кожного студента в процесі навчання, у процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх фахівців.

Оскільки основною метою впровадження навчальної системи ECTS є створення європейського простору вищої освіти як засобу підвищення мобільності та працевлаштованості студентів, тому, приймаючи основні вимоги Болонського процесу (єдиний додаток до диплома; двоступеневість освіти: бакалавр, магістр; система кредитів; якість освіти; усунення перешкод для вільного пересування студентів і викладачів), переконуємося, що кожна країна має можливість поглиблювати ці вимоги, залишаючись неповторною, унікальною в єдиному освітньому просторі. Можливості застосування рейтингово-модульної системи навчання (як варіантної й мобільної системи) найбільш оптимально розкриваються в індивідуальному процесі навчання, до якого й належить інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музики. Ще не всі можливості цієї системи достатньо досліджені й упроваджені в сучасний освітній процес. Це і є подальшою перспективою розвитку європейської системи кредитування в системі вищої освіти України.

Література

1. **Згуровський М. З.** Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу / М. З. Згуровський. – К. : Політехніка, 2004.
2. **Кредитно-модульна система підготовки фахівців у контексті Болонської декларації //**Матеріали науково-практичного семінару. – Л., 2003.
3. **Національна доктрина розвитку освіти //** Освіта – 24.04. – 1.05.2002 р. – № 26. – С. 2 – 4.
4. **Гуманітаризація загальної середньої освіти /** С. У. Гончаренко, Ю. І. Мальований. – К., 1994.
5. **Сікорський П. І.** Кредитно-модульна технологія навчання / П. І. Сікорський. – К. : Вид. Європ. ун-ту, 2006.

Глазунова І. К. Особливості інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики в умовах рейтингово-модульної системи навчання

Статтю присвячено застосуванню рейтингово-модульної системи навчання в процес інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. Розглянуто можливості рейтингової системи навчання, як найбільш пристосованої системи для оптимального розвитку особистості студента, розвитку його здібностей, самовдосконалення, що здійснюється в процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх фахівців.

Ключові слова: рейтингово-модульна система навчання, майбутній учитель музики, особистість, інструментально-виконавська підготовка.

Глазунова И. К. Особенности инструментально-исполнительской подготовки будущих учителей музыки в условиях рейтингово-модульной системы обучения

Статья посвящена использованию рейтинговой системы обучения в процессе инструментально-исполнительской подготовки будущих учителей музыки. Рассмотрены возможности рейтинговой системы обучения как самой эффективной системы для оптимального развития индивидуальности студента, развития его способностей, самоусовершенствования, что происходит в процессе инструментально-исполнительской подготовки будущих специалистов.

Ключевые слова: рейтингово-модульная система обучения, будущий учитель музыки, индивидуальность, инструментально-исполнительская подготовка.

Glazunova I. K. Specific features of instrumental-performance training of future music teachers in conditions of rating-modular system of education

The article is dedicated to application of rating-modular system of education in process of instrumental-performance training of future music teachers. The author has been studied possibilities of rating system as the most suitable system of education for optimum development of a student's personality, development of his/her ability, self-improvement realized in the process of instrumental-performance training of future specialists.

Key words: rating-modular system of education, future music teacher, personality, instrumental-performance training.